

ВІЙСЬКОВИЙ ЦВИНТАР
у Коломиї (1915–1919)
і трагедія Косачівського
табору (1918–1919): *про що
свідчать історичні документи*

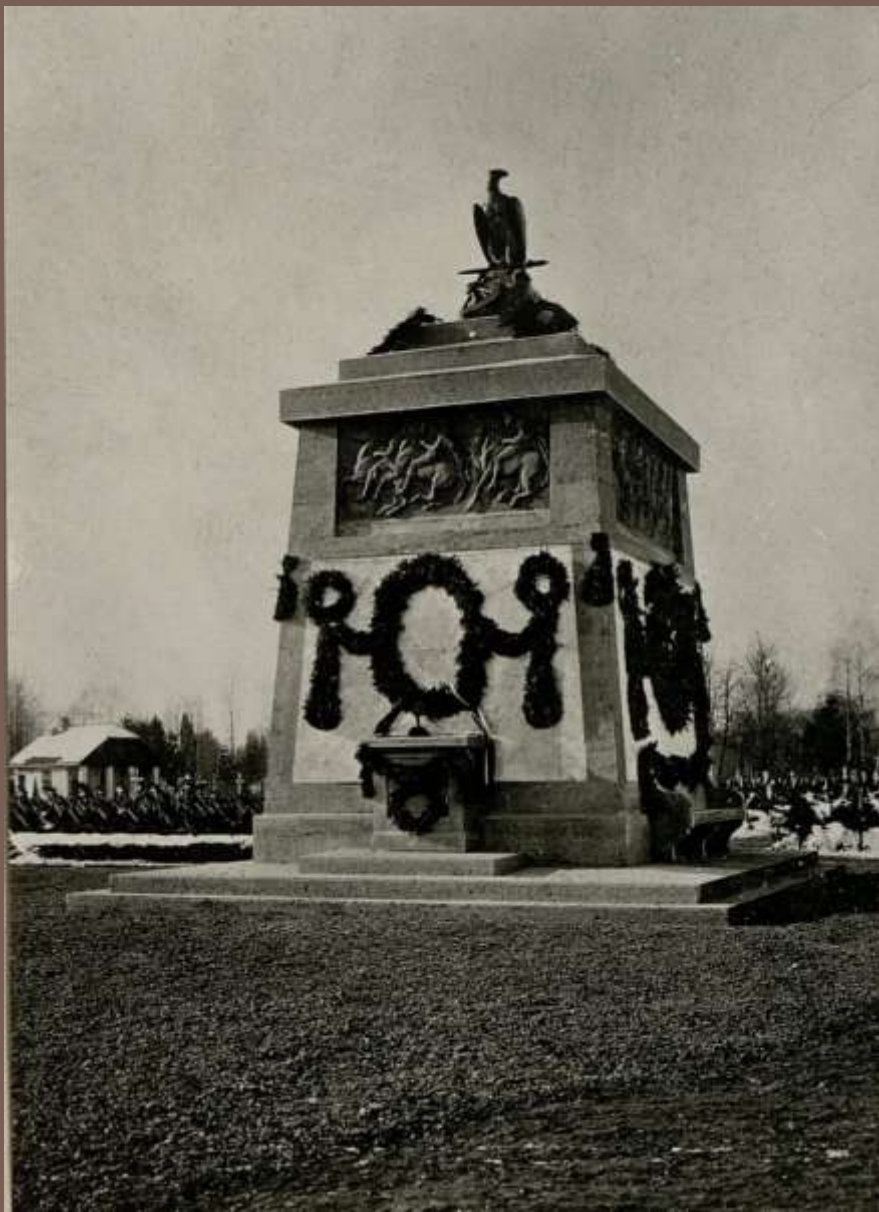

Доповідь
Почесного громадянина
Коломиї, професора
Івана МОНОЛАТІЯ

Музей історії міста Коломиї,
7 листопада 2018 р.

Джерело:
Австрійська національна бібліотека (м. Відень)

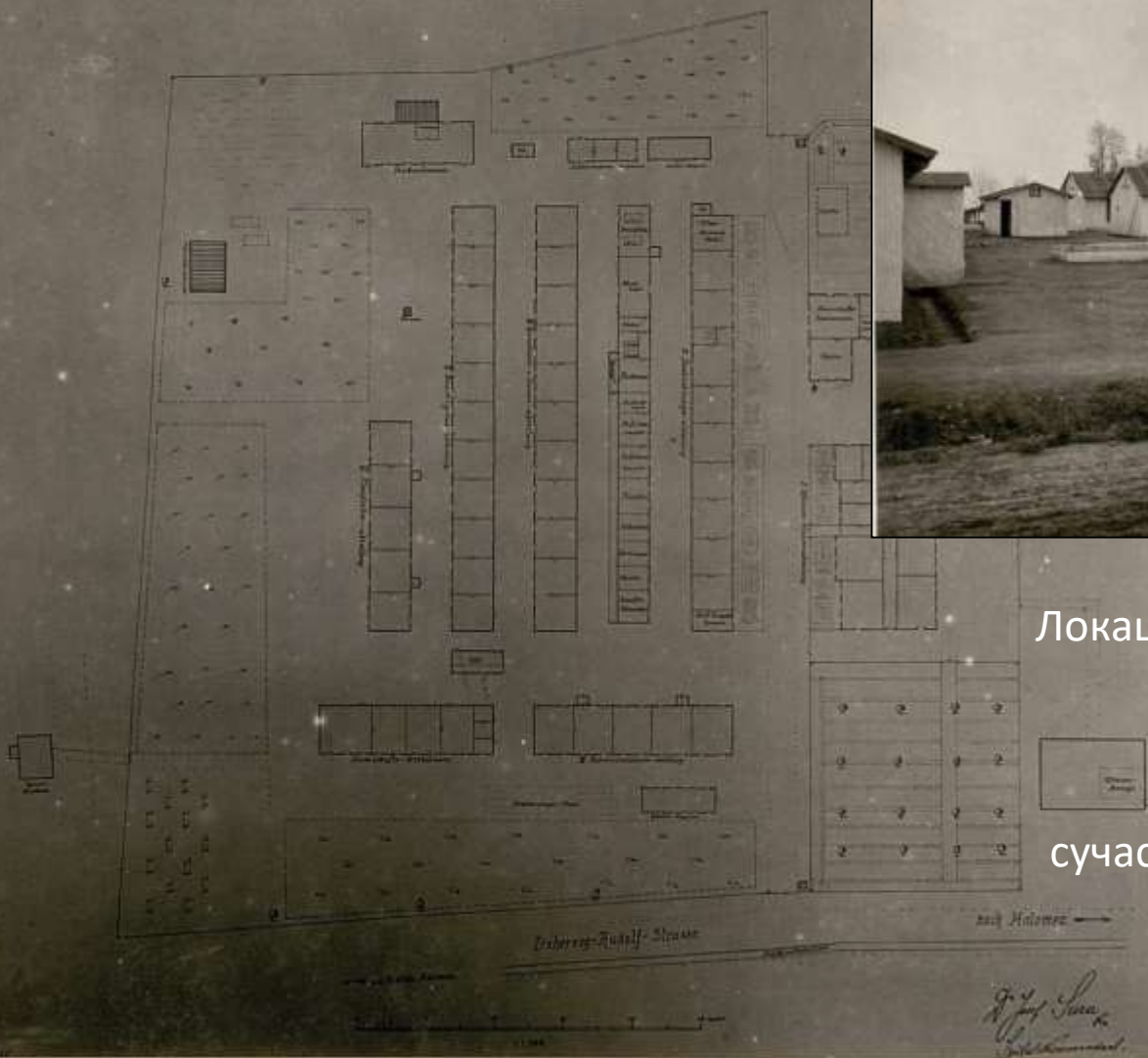

Джерело:
Австрійська національна бібліотека (м. Відень)

*Situationsplan des k.k. Epidemiespitals
zu Kolomea.*
(Hessels 1897)

Локація: територія німецької колонії
Вінцентівка, на Снятинському
передмісті тогочасної Коломиї
(«чотирикутник», обмежений
сучасними вулицями В. Симоненка,
І. Крип'якевича, І. Мазепи,
Г. Тютюнника).

Джерело:

Австрійська національна бібліотека (м. Відень)

«K. u k. Reservespital №1»
(«Цісарсько-королівський
резервний шпиталь №1»).

Від вересня 1918 р. в
україномовних джерелах цей
заклад називали «Запасна
лічниця» (інколи – «Українська
Запасна лічниця»), а з листопада
1918 р. установа
підпорядковувалася коломийській
Окружній військовій команді.

Джерело:

Австрійська національна бібліотека (м. Відень)

У вересні 1918 –
серпні 1919 рр.
зафіксували смерть 311 осіб
(у т. ч. 309 чоловіків і дві
жінки) та їх поховання
на ВЦ

Джерело:
Музей історії міста Коломиї

1918 (вересень – грудень):

† 99 ♂ (у т. ч. 28♥ і 37♦) → 47 православних, 18 греко-католиків, 9 римо-католиків, 2 мусульман, 1 іудей.

іспанка (46), пневмонія (23), бронхіт (13), малярія (2), запалення легень (1), запалення нирок (1), торакальна емпієма (1), крововилив (1) і плеврит (1).

1919 (січень – серпень):

† 212 (у т. ч. 210♂ з них 158♦ 23♥ і 2♀) → 133 римо-католики, 60 греко-католиків, 11 православних, 1 протестант.

червінка (черевний тиф) (70), плямистий тиф (63), туберкульоз (15), поранень (14), пневмонії (11), дизентерії (7), запалення легень (6), серцевий напад (3), іспанка (2), малярія (2), порок серця (1), бронхіт (1), дифтерія (1), скарлатина (1), невроз серця (1), ентерит (1), анемія (1), ревматизм (1), діарея (1), нефрит (1), гангрена (1), туберкульозний менінгіт (1), виснаження (1), летальний кінець (1); дезертирство (1).

REVIZIA		REVIZIJA	
№	Имя	Возраст	Состояние
1	Иван	25	Здоров
2	Петр	30	Здоров
3	Александр	20	Здоров
4	Михаил	35	Здоров
5	Игорь	28	Здоров
6	Сергей	22	Здоров
7	Владимир	32	Здоров
8	Антон	27	Здоров
9	Кирилл	38	Здоров
10	Илья	24	Здоров

REVIZIA		REVIZIJA	
№	Имя	Возраст	Состояние
11	Дмитрий	29	Здоров
12	Андрей	31	Здоров
13	Николай	26	Здоров
14	Василий	33	Здоров
15	Алексей	23	Здоров
16	Юрий	34	Здоров
17	Иван	21	Здоров
18	Павел	36	Здоров
19	Александр	25	Здоров
20	Михаил	37	Здоров

№	Кrankheit oder Todesart	Wann und wohin begraben	Das Begrabnis oder die Totenschein nachfolgende Provisor.	Nr. u. Folio des ausw. Protokolla.	ANMERKUNG
1	Pericranium	23/IV. Jannarand	Bjirskob Ust. Tabara	3295.	Sp.
			Kragolow Hukara		Requisitor
			Karawan Dnyzobu		
					Byrskobu
					Sp.
2	Sp. Grippe	29/IV. Jannarand	Bjirskob Ust. Tabara	5335.	Sp.
			Kragolow Hukara		Requisitor
			Karawan Dnyzobu		
					Byrskobu
					Sp.
3	Sp. Grippe	29/IV. Jannarand	Bjirskob Ust. Tabara		Sp.
			Kragolow Hukara		Requisitor
			Karawan Dnyzobu		
					Byrskobu
					Sp.
4	Pericranium	29/IV. Jannarand	Bjirskob Ust. Tabara		Sp.
			Kragolow Hukara		Requisitor
			Karawan Dnyzobu		
					Byrskobu
					Sp.
5	Sp. Grippe	29/IV. Jannarand	Bjirskob Ust. Tabara		Sp.
			Kragolow Hukara		Requisitor
			Karawan Dnyzobu		
					Byrskobu
					Sp.

Джерело:
Музей історії міста Коломиї

Косачівський табір розміщувався у дерев'яних бараках колишніх кавалерійських казарм на Косачеві (в р-ні сучасної вул. Косачівської), поблизу залізничної станції. Від травня 1918 р. тут дислокувався Запасний кіш 24 піхотного полку. Станом на осінь 1918 р. бараки були нові, укомплектовані ліжками, печами, кухнями.

ПАМ'ЯТІ ПОЛАКІВ
КТОРZY ЗМАРЛИ w latach 1918-1919
W OBOZIE INTERNOWANIA
NA KOSACZOWIE

За необґрунтованими даними:
у Косачівському таборі, упродовж
6 грудня 1918 – 24 травня 1919 рр. померло
800 – 1300 осіб, задокументовано смерть
467 осіб, через табір пройшли приблизно
4 – 5 тис. осіб.

Należytość pocztową niszczone gotówką.

Nr. 53

Lwów Luty 1929

Rok VI.

PANTEON POLSKI

Poświęcony czynowi Józefa Piłsudskiego i bohaterstwu Żołnierza Polskiego, kronice walk o Niepodległość i pamięci poległych obrońców Ojczyzny o wolność Polski.

WYCHODZI KAŻDEGO MIESIĄCA POD REDAKCJĄ Z. ZYGMUNTOWICZA

Lwów-Skrytka 98. — Telef. 22-90. — PKO. Warszawa 152.930. — Kwart. zł. 2.50. — CENA EGZ. 90 gr.

Obóz internowanych i jeńców w Kosaczowie.

(Z) Rządy „zachodnio-ukraińskiej republiki” pozostawiły po sobie, wśród wielu innych, jedną dużą „pamiątkę” w postaci obozu w Kosaczowie, gdzie kilka tysięcy młodzieży naszej w czasie 1918-1919 r. przeszło katyże, nieznaną w najdotkliwszych nazwie „niewolark” tatarskich czy mongolskich. Nędza, głód, zimno, choroby, niewypuszczone tyfus, brak ubrania, butów i koszów, brak miejsca i bezwzględność straży i przesłanych — oto obraz z życia i węzła życia naszych najlepszych synów i braci w obozie w Kosaczowie, na przedmieściu polskiej stolicy, w Kolomyji się mieszczącym. Kilka baraków letnich, ogrodzonych drutem kolczastym i otoczonych strażą wojskową — oto jeden z największych ale i najgorzej wyposażonych dla polskich jeńców i internowanych w zniech, ukraińskiej

Jeżeli w posiadaniu kilku dokumentów, dotyczących Kosaczowa, i dlatego umieszczamy je tutaj bez komentarza.

Najpierw oddamy głos korespondentowi miasta wotnikowi Halbejard, który w dotychczasowym do Okr. Komendy wojsk. przedstawił groźny stan obozu, potem umieszczymy sprawozdanie Komitetu Pać

w Kolomyji, któremu pozostał przy życiu jeńcy zawdzięczają to życie — a w końcu umieszczymy spis zmarłych i pochowanych w Kosaczowie do końca istnienia obozu, t. j. do uwolnienia miasta przez polowików w dniu 24 maja 1919 r.

Komend. miasta w piśmie swemu do Nr. 914 int. do Okręg. Komendy wojsk. w Kolomyji tak donosi: Kolomyja, dnia 6 marca 1919 r.

„Proszę przyjąć do wiadomości co następuje: w obozie internowanych i jeńców na Kosaczowie szarzy się znów tyfus plamisty w sposób zatrważający. W szpitalu epidemicznym jest dziś ponad 120 stwierdzonych wypadków, zrzęta szpital do tego stopnia przepelniony, że jutro nie będzie można więcej żadnych chorych pomieścić. W szpitalu obozu leży dziś dziewięćdziesiąt chorych, a około 50 takichże w barakach. W szpitalu leżą choroby na niektórych łóżkach po dwóch, w obozie na gołych przyrzuch. Dziś w nocy umarło trzech ludzi w naszym obozie, co dotąd nie zdarzało się, dwóch w szpitalu obozowym, jeden w naszym baraku. Niema najmniejszych leków dla leczenia chorych, oraz drzewa dla opalania szpitalu i baraków, żywność, jakiej dostarcza wojsko, jest nie-

МАРТИРОЛОГ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ ТА ІНТЕРНОВАНИХ ОСІБ У ТАБОРІ НА КОСАЧЕВІ (1918–1919 рр.)

	Дата смерті	Підрозділ	Звання	Прізвище, ім'я	Місце народження	Рік народження	Сімейний стан	Професія	Причина смерті	Лікувальний заклад	Джерело
1.	14.12.1918	Табір інтерн. на Косачеві		Мотутек (Матуник) Іван (Ян)					Іспанка	Запасна лічниця	[1], арк.13 зв., 14; 33 зв., 34
										
151.	15.06.1919	Табір інтерн. на Косачеві	Інтерн.	Довяк Міхал (Dowick Michał)	Самбір	1889	Одруж.	Рільник	Червінка	Епідемічна лічниця	[14]

Замітка лікаря

№ 2467/18

Dienstzettel

Місця 30 грудня 1918

Вітання нагад і з го вітання, що

від 23 - го до 29 с.м. пошлюмо поштовими відбитами

- 5578 1) Тимощук І. Рухомович, 2) Бабов. Пилипівна
- 5810 3) -" Савке Іван, 4) -" Сидорук Дмитро
- 5721 5) Бабов. Климчук Іван.

Д. Криворученко

До

Окружної Команди

в Коломиї

072/113

Укр. епід. лікаря

Колоніальний епід.
наступно наслід наслідів

Дата	місце	Ім'я	Хвороба	Рік	Спадщина	Класифікація (коментар)
16/11	наслід наслід	Оманівський	Кашлювочна	1901	Тиф. епід.	Підписані внаслідок наслідів
		Ропка Іван	Респіраторна			

До Команди, дата 16. грудня 1919.
 Директор: Іванович Іван Іванович
 Епідем. управління
 І. І. І.

Джерело:
 Музей історії міста Коломиї

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ
У КИЇВІ

Ім'яний список

померлих полк. по полку

дата	Ім'я	Знак і назви	Місце угодина	Рік угодина	Градськ	Солунга війск. вогнища
27/III	полк. пол.	Еманіслав Дуль	Мобіло	1899	Дисентерія	Табір. інфек. на Лосарелі
-	-	Тадун Доброшів	Доброшів пол.	1899	Тиф	- - -
		Доброшівські Дуляки	Дуляки	1899		

До полку на 28/III 919.
Високо Претодобного полка
Ім'я Купосевича.

Менделєв

Джерело:

Музей історії міста Коломиї

+27.У

Шпитальна картка.

Число прийняття:	4344	Ч. Відділу:	тур. сан.
Старшина:	інтер.	Імя:	Камлик Ян.
Відділ:	—	Формация:	Табір інтер.
Рік родж.:	1901	Рік бранки:	—
		Обр. рел.:	р.р.
		Заняття і стан:	примок. ліжковий
Місце народження:	Тодатиче п. порозок слав. сел. с. п. п.		
Місце приналежності:	4		
Адрес родини:	Ян Камлик		
Код і відки привоз:	26/У з табір. інтер.		
Діагноза:	Ревматоїд		
День відходу:	дес. 4. V. 19.		
Кількість днів хороби:			
ЗАМІТКИ			

Ч. 583. Друкарня Окружної Військ. Команди в Коломиї.

Джерело:
Музей історії міста Коломиї

Укр. епідемічна лічниця в Коломиї.

Картка посмертна.

Старшина:	int.	Ім'я:	Stanislaw Sawlikowski		
Відділ:	Формация:	Tabor. int.			
Рік родж.:	Рік бранки:	Обр. ред.:	Заняття і стан:	1903 19 1. k. Student w	
Місце родження:	Lutaw pow. Biberka				
Місце приналежности:	Lwow				
Адрес родини:	Amelia S.				
Діагноза:	Oserwonka				
День смерті:	ostatni dnia 5/11 1919 godz. 4 po pol.				
Где помер	w. epidem. szpit.				
Лікар удостовірюючий смерть					

Ч. 411. З друкарні Опр. Віленс. Ком. в Коломиї

Укр. епідемічна лічниця в Коломиї.

Картка посмертна.

Старшина:	int.	Ім'я:	Stefanowski Julian		
Відділ:	Формация:	Tabor. int.			
Рік родж.:	Рік бранки:	Обр. ред.:	Заняття і стан:	1894 19 1. k. Technik w	
Місце родження:	Przemysl.				
Місце приналежности:	ul. Swietego Gregorza				
Адрес родини:	Karimierz S.				
Діагноза:	Oserwonka				
День смерті:	ostatni dnia 6/11 1919				
Где помер	w. epidem. szpit.				
Лікар удостовірюючий смерть					

Ч. 411. З друкарні Опр. Віленс. Ком. в Коломиї

Джерело:

Музей історії міста Коломиї

Kołomyja. — Lista internowanych.

Lp.	Imię i nazwisko	Zawód	Lp.	Imię i nazwisko	Zawód
1	Amiechów Józef	kolejars	60	Gebutowski Zygmunt	rzemieślnik
2	Asman Emil	"	61	Garczowski Stanisław	"
3	Banikiewicz Michał	rzemieślnik	62	Gonczakiewicz Franciszek	"
4	Byrka Marcin	"	63	Grasowy Józef	rzemieślnik
5	Bronowicz Antoni	"	64	Grancza Adam	rolnik
6	Budziak Franciszek	"	65	Gawron Józef	"
7	Budziak Józef	"	66	Grządziński Józef	"
8	Burda Jan	"	67	Gustynski Stanisław	wojny zawód
9	Burlik Grzegorz	"	68	Gujda Józef	kolejars
10	Budecki Wincenty	"	69	Gebutarski Zygmunt	"
11	Biliński Stanisław	rolnik	70	Grancza Antoni	"
12	Biliński Władysław	"	71	Gaj Władysław	wojskowy
13	Baranowski Paweł	"	72	Gaj Stanisław	"
14	Bilny Jan	"	73	Hartfelder Ludwik	nauczyciel
15	Bober Franciszek	"	74	Hradel Henryk	urzędnik
16	Bodak Kazimierz	"	75	Hübel Janusz	kolejars
17	Brand Marcin	"	76	Hujka Jan	"
18	Bodak Jan	"	77	Henczarek Jan	"
19	Beranowicz Jakób	wojny zawód	78	Hallmurka	"
20	Bryła Stanisław	"	79	Hunka Jan	wojny zawód
21	Berka Maciej	"	80	Hozowski Dionizy	rolnik
22	Błama Józef	"	81	Hunka Mikolaj	rzemieślnik
23	Bogdanowicz Stefan	"	82	Hornisk Franciszek	"
24	Bryła Stanisław	kolejars	83	Hoffmann Fryderyk	"
25	Biliński Jakób	"	84	Illicki Bolesław	urzędnik
26	Brodziński Jan	kolejars	85	Jaroszczak Michał	rzemieślnik
27	Biekunna Edward	urzędnik	86	Joher Leopold	"
28	Błask Józef	"	88	Jankowski Stanisław	rolnik
29	Brand Maciej	"	89	Jasz Stanisław	"
			90	Jurkowski Stanisław	"

Польські джерела вказують на «інтернованих осіб у Коломії»: 279 осіб з іменами і прізвищами, родом заняття.

Без імен і прізвищ: 300 легіоністів; 200 осіб (у бараках); 200 осіб (робітники) (у бараках) = 979 осіб

НЕ ДОВЕДЕНО, що ці особи – інтерновані у Косачівському таборі.

Lp.	Imię i nazwisko	Zawód	Lp.	Imię i nazwisko	Zawód
244	Bęczarczyński Władysław	rolnik	282	Trodenowski Jan	nauczyciel
245	Bizubka Sylwester	"	283	Usicki Antoni	rzemieślnik
246	Banetyk Michał	"	284	Urbanicki Mieczysław	wojny zawód
247	Schwalber Franciszek	"	285	Widny Józef	rzemieślnik
248	Szwarczynski Michał	"	286	Warchol Stanisław	"
249	Szudac Karol	"	287	Wiśniewski Stanisław	"
250	Sosa Franciszek	"	288	Woja Władysław	rolnik
251	Stawikowski Tadeusz	wojny zawód	289	Wandycz Feliks	"
252	Schneider Michał	"	290	Wierzbicki Jakób	wojny zawód
253	Szwarc Józef	"	291	Wiatral Grzegorz	kolejars
254	Schnefel Wacław	"	292	Waskiewicz Eugeniusz	urzędnik
255	Świątek Tadeusz	kolejars	293	Wojtas Władysław	wojskowy
256	Sajdak Paweł	nauczyciel	294	Wojtowicz Jan	"
257	Sawczak Jan	"	295	Zagrobnik Karol	rzemieślnik
258	Turynski Józef	rzemieślnik	296	Zborowski Józef	rolnik
259	Turecki Jan	rolnik	297	Zausz Jan	"
260	Tyszkowski Karol	wojny zawód	298	Zagórski Jan	wojny zawód
261	Tyboj Józef	kolejars	299	Zelechowski Jan	nauczyciel

300 Legionistów nieznanymi nazwisk.
90 pułk (200 ludzi) nieznanymi nazwisk w barakach.
Pełny barak robotników (200 ludzi) nieznanymi nazwisk.

W y k a z
Internowanych Rodaków w KOŁOMYI.

Imię i nazwisko U l i c a U k o g o U w a g a

Джерело:
Заклад народови ім. Оссолінських (м. Вроцлав)

СТАНОМ НА 07.11.1918 Р. ВСТАНОВЛЕНО,
що на Військовому цвинтарі у Коломиї
у період **2 вересня 1918 – 29 серпня 1919 рр.** поховані:

324 особи – вояки, полонені та інтерновані особи
Збройних сил Австро-Угорщини, Російської імперії, Галицької
армії,

у т. ч. **151** польський полонений та інтернований з табору
на Косачеві.

Перша зафіксована смерть поляків з табору на Косачеві
14 грудня 1918 р. **Яна МАТУТЕКА** (МАТУНЕКА),
остання – 15 червня 1919 р. **Міхала ДОВЯКА**, 1889 р. н.
уродж. Самбора.

iwan.monolatiij@gmail.com

